ซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม (AppDO:SI)

ภัคพล พงษ์ประดิษฐ์ ณัชพล โลหิตรัตน์ ปิยะบุตร น้อมประชิต อภิสิทธิ์ แสงใส และ นวลศรี เด่นวัฒนา

สาขาวิชาวิศวกรรมชอฟต์แวร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

Emails:, pakkaphon.phongpadit@gmail.com, nutchapon.lohitrut@gmail.com, samsoikul_@hotmail.com, a55160022@gmail.com, nuansri@buu.ac.th

บทคัดย่อ

กระบวนการการพัฒนาเชิงบุคคลเป็นรายวิชาในสาขาวิชา วิศวกรรมซอฟต์แวร์ โดยประกอบไปด้วยเรื่องของวิธีการพัฒนา แบบฟอร์ม และการประมาณการการวางแผน การวัดและการ จัดการโครงงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีระบบสารสนเทศเข้ามา ช่วยเหลือ บทความนี้จึงนำเสนอเครื่องมือที่มีชื่อว่าซอฟต์แวร์เพื่อ การปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม Application software DevelOpment : Self Improvement (AppDO:SI) ซึ่งสนับสนุนกระบวนการทางการพัฒนาเชิงบุคคลในการบันทึก ข้อมูลตั้งแต่ระดับ PSPO การนับบรรทัดของโปรแกรมซึ่งคือ PSP0.1 จนกระทั้งถึง PSP 2.0 ซึ่งคือการทบทวนการเขียน โปรแกรมและการทบทวนการออกแบบ โดยซอฟต์แวร์นี้ช่วย อำนวยความสะดวกในการบันทึกข้อมูลเวลาและจำนวน ข้อบกพร่องในระหว่างพัฒนาซอฟต์แวร์ ตลอดจนช่วยวิเคราะห์ ข้อมูลทางกระบวนการการพัฒนาเชิงบุคคล นอกจากนี้ซอฟต์แวร์ ยังสามารถนำเสนอข้อมูลการทำงานรายบุคคลในรูปแบบ กระดานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

Abstract The Personal Software Process (PSP) is a subject in software engineering program. It provides engineers with a disciplined personal framework for doing software work. The PSP process consists of a set of methods, forms, and scripts that show software engineers how to plan, measure, and manage their work. There is a need for automated tool support for PSP, since the method is laborious if used manually. This paper presents a PSP tool called Application software DevelOpment: Self Improvement (AppDO:SI) that supports PSP0, a Line-Of-Code (LOC) counter for PSP0.1 until PSP2.0, time consuming for design and code reviews. It will help a student conveniently

practice PSP by reducing data gathering and analysis overhead. It will assist PSP training in universities and industries. The AppDO:SI also provide personal profile dashboard in the form of chart, table, and card.

คำสำคัญ—กระบวนการการพัฒนาเชิงบุคคล;

1. บทน้ำ

ในปัจจุบันตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต[3] เป็น การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนเพื่อพัฒนาขีด ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต นั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง จากการที่ได้รับ ความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์จากการศึกษา หรือการกระทำ กิจกรรมต่าง ๆ

ตามหลักการกระบวนการการพัฒนาเชิงบุคคลนั้น เป็น กระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้นักพัฒนาชอฟต์แวร์สามารถพัฒนา คุณภาพของ กระบวนการพัฒนาชอฟต์แวร์ของตนเอง โดยเน้น การจัดการข้อผิดพลาด และพัฒนาทักษะการประมาณและ วางแผนให้อย่างถูกต้อง แม่นยา และมีคุณภาพ

ดังนั้นซ้อฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการ เขียนโปรแกรม Application Software Development : Self Improvement (AppDO:SI) ที่ใช้หลักการกระบวนการการ พัฒนาเชิงบุคคล นั้นจึงถูกพัฒนาขึ้นมา และนำไปใช้ในการเรียน การสอนของนิสิตในระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรม ซอฟต์แวร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อใช้ในการบันทึกข้อมูลในการ พัฒนาของนิสิต และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อสร้างรายงานของ นักพัฒนาสำหรับนำไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาตนเอง

การจัดเรียงเนื้อหาในบทความนี้ บทนำจะอธิบายใน ส่วนที่ 1 ในส่วนที่ 2 จะอธิบายแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นในส่วนที่ 3 จะกล่าวถึงซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเอง เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม ตลอดจนรายละเอียดของการทำงาน ซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม

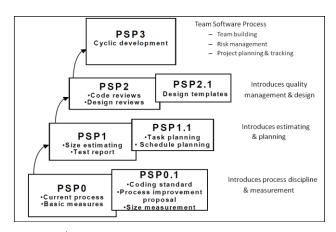
และสถาปัตยกรรมการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลของซอฟต์แวร์ ที่ พัฒนาและการนำไปใช้งานจริง จะอธิบายในส่วนที่ 4 และในส่วน สรุปผลและงานในอนาคต จะกล่าวถึงในส่วนสุดท้าย

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในส่วนนี้จะเริ่มต้นด้วยการอธิบายหลักการของ PSP (Personal Software Process) จากนั้นจะอธิบายโดยสรุปของ ขอบเขตการทำงานของระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ ชอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม

2.1. Personal Software Process (PSP)

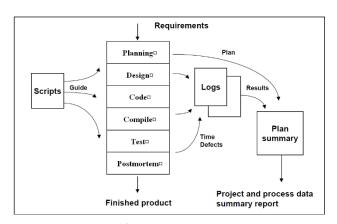
กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์เชิงบุคคล (Personal Software Process : PSP) [2] เป็นบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้นักพัฒนา ซอฟต์แวร์สามารถพัฒนาคณภาพของกระบวนการพัฒนา ซอฟต์แวร์ของตนเอง โดยเน้นการจัดการข้อผิดพลาด และพัฒนา ทักษะการประมาณการและวางแผนให้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และ มีคุณภาพ กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ส่วนบุคคลถูกคิดค้นและ พัฒนาเมื่อปี ค.ศ. 1989 โดยWatt S. Humphrey และ Software Engineering Institute (SEI) Carnegie Mellon University ประเทศสหรัฐอเมริกา กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ ส่วนบุคคลจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการพัฒนา ซอฟต์แวร์โดยละเอียด เช่นข้อมูลเวลาในการพัฒนา ความ ผิดพลาดที่เกิดขึ้น และจำนวนบรรทัดของชิ้นงาน และนำข้อมูลที่ ได้เหล่านั้นมาคำนวณ วิเคราะห์ ประมาณการ และสรุปผลซึ่งจะ ช่วยให้วิศวกรสามารถประมาณการขนาดและเวลาในการพัฒนา ซอฟต์แวร์ได้ถูกต้องและแม่นยำมาขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ให้วิศวกร สามารถป้องกันจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นต่อตนเองและซอฟต์แวร์ให้มี ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์เชิงบุคคล จะมีระดับของกระบวนการ ดังรูปที่ 1



รูปที่ 1. ระดับของกระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์เชิงบุคคล

PSP0: The Baseline Personal Process

เป็นกระบวนการรายบุคคลสำหรับใช้อ้างอิง เปรียบเทียบกับ กระบวนการที่ได้รับการปรับปรุง ฝึกปฏิบัติแล้วในภายหลัง แนะนำให้รู้จักวัฏจักร 6 ขั้นตอน (Phase) ในการพัฒนา ซอฟต์แวร์ ได้แก่ Planning Design Code Compile Test และ Postmortem โดยจะแสดงในรูปที่ 2



รูปที่ 2 PSP Process Flow

PSP0.1: The Baseline Personal Process

ในขั้นตอน PSP0.1 เป็นการแนะนำแบบฟอร์มเอกสาร Process Improvement Proposals (PIP) ที่ให้บันทึกแนวความคิดที่ ต้องการใช้เพื่อพัฒนากระบวนการ

PSP1: Personal Project Management

เป็นการเน้นเทคนิคการจัดการโครงการรายบุคคล โดยแนะนำ การประมาณขนาดของโปรแกรมและแรงงาน (Effort) ที่คาดว่า จะใช้ การวางแผนงาน (Task planning) การวางแผนตารางเวลา (Schedule planning) และการติดตาม (Tracking) การ ประมาณขนาดของโปรแกรม และแรงงาน โดยวิธี PROBE (Proxy-Based Estimating)

PSP2: Personal Quality Management

ในขั้นตอน PSP2 มีการเพิ่มการออกแบบรายบุคคล (Personal design) การทบทวน Code (Code review) เพื่อช่วยให้วิศวกร สามารถพบข้อบกพร่องได้เร็วขึ้นในกระบวนการ ทำให้การ แก้ปัญหาได้เร็วและประหยัดเวลา มีการวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่ พบ และนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างรายการตรวจสอบ (Review checklists)

PSP2.1 เป็นการชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการออกแบบ

โดยเพิ่มส่วนของ Design notation มีการกำหนดต้นแบบ (Template) ของการออกแบบ 4 แบบ และวิธีการทบทวนการ ออกแบบ ข้อกำหนดทางการปฏิบัติ (The Operation Specification Template :OST) ข้อกำหนดทางฟังก์ชัน (The Functional Specification Template : FST) ข้อกำหนดทาง ส ถ า น ะ (The State Specification Template : SST) ข้อกำหนดทางตรรกะ (The Logic Specification Template : LST)

PSP3: Cyclic Personal Process

โดย PSP3 จะแนะนำกลยุทธ์ในการพัฒนาเป็นวงรอบ นั่น หมายถึงโปรแกรมขนาดใหญ่จะถูกแบ่งเป็นส่วนงานย่อย ๆ ในแต่ ละวงรอบ ในการพัฒนาตามความสามารถของตนเอง และทำ ส่วนที่เหลือในวงรอบถัดไป PSP3 มีการแนะนำ High-level design High-level design review Cycle planning Development cycles

2.2 Codelgniter Framework

Codelgniter [1] คือ framework ที่ถูกพัฒนาขึ้นด้วย ภาษา PHP สำหรับ Codelgniter Framework เป็นเครื่องมือสำหรับ ช่วยพัฒนาเว็บไซต์และเว็บแอปพลิเคชัน โดยมีโครงสร้างการ พัฒนาโปรแกรมอย่างเป็นระบบและรวมคำสั่งต่างๆ ที่จำเป็นต่อ การพัฒนาเว็บไซต์ด้วย PHP ใว้ภายใน Codelgniter พัฒนาโดย Rick Ellis ซึ่งมีลิขสิทธิเป็น Open Source สามารถดาวน์โหลด และใช้ได้ฟรี ถูกพัฒนาขึ้นตั้งแต่ปี 2006 และยังมีการพัฒนามา เรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน

2.3.ระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้จะเป็นการอธิบายระบบสารสนเทศที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกับซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียน โปรแกรม โดยในหัวเรื่องนี้จะกล่าวถึง The Software Process Dashboard Project

2.3.1 The Software Process Dashboard Project

เป็นระบบ Open Source ที่นำแนวคิดของกระบวนการพัฒนา ชอฟต์แวร์เชิงบุคคล มาสร้างเป็นเครื่องมือที่ช่วยในเรื่องของการ พัฒนากระบวนการพัฒนาชอฟต์แวร์ของนักพัฒนาชอฟต์แวร์โดยมีฟังก์ชันการทำงานที่ประกอบไปด้วย เวลา ข้อผิดพลาด และขนาดชอฟต์แวร์ที่เป็นทั้งการประมาณการและข้อมูลที่เป็น จริง โดยทำในส่วนฟังก์ชันในการวางแผน การติดตามสมรรถนะ ของการพัฒนาชอฟต์แวร์ การวิเคราะห์ข้อมูล และการส่งออก รายงานผลการพัฒนา

3. ซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียน โปรแกรม

เนื้อหาส่วนนี้จะกล่าวถึงซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเอง เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม รวมไปถึงการแสดงรายละเอียดใน ส่วนของการติดตามสมรรถนะการพัฒนาซอฟต์แวร์

3.1 มอดูลหรือฟังก์ชันการทำงานหลักของซอฟต์แวร์เพื่อการ ปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม

ฟังก์ชันการทำงานหลักของซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเอง เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดการ โครงงาน การจัดการโปรแกรม การจัดการเกี่ยวกับเวลา การ จัดการแสดงผลรายงาน

3.1.1 การจัดการโครงงาน

ในส่วนนี้เป็นส่วนของการสร้างหรือกำหนดโปรเจคหรืองานที่ ต้องการที่จะทำการพัฒนาโดยจะสามารถสร้างและเลือกชนิด ของภาษาในโปรเจค

3.1.2 การจัดการโปรแกรม

เกี่ยวข้องกับโปรแกรมที่จะทำการพัฒนาในโปรเจค และเกี่ยวกับ การเลือกประเภทของ กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ (PSP)

3.1.3 การจัดการเกี่ยวกับเวลา

ในส่วนนี้นิสิตสามารถเลือกโปรแกรมที่ต้องการเพื่อนำไปจับเวลา การทำงานในเฟสต่าง ๆ และบันทึกข้อมูล สามารถบันทึกข้อมูล ความผิดพลาดได้อีกด้วย

3.1.4 การจัดการแสดงผลรายงาน

ในส่วนนี้นิสิตสามารถดูกราฟผลรวมของงาน กราฟแสดง ข้อผิดพลาด กราฟการแสดง PROBE กราฟแสดงผลค่าที่ใช้ใน การคำนวณ PROBE และกราฟแสดงเวลาที่ใช้ไปได้

3.2 การติดตามสมรรถนะการพัฒนาซอฟต์แวร์

ซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมได้ มรการพัฒนาการติดตามสมรรถนะการพัฒนาซอฟต์แวร์ เพื่อ อำนวยความสะดวกให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถควบคุม และ ติดตามผลของบุคคลที่พัฒนาซอฟต์แวร์

โดยซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียน โปรแกรม จะทำการแสดงผลภาพรวมของเวลาที่ใช้ในการพัฒนา โปรเจค ภาพรวมของจำนวนบรรทัดของโปรแกรม (LOC) ใน โปรแกรมที่พัฒนาเปรียบเทียบกัน แสดงความถูกต้องในการ ประมาณการเวลาที่ใช้ในการพัฒนาซอฟต์แวร์ กับร้อยละของ ข้อผิดพลาด แสดงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและถูกกำจัดของในแต่ล่ะ โปรแกรม แสดงจำนวนของบกพร่องที่เกิดขึ้นต่อจำนวนบรรทัด 1000 บรรทัด ในเฟสคอมไพล์ และเฟสเทส

4. ผลการดำเนินโครงงาน

ในการดำเนินโครงงานพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเอง เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม ได้ผลการดำเนินโครงงาน ซึ่ง ประกอบไปด้วยลักษณะการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา รวมไปถึงผลลัพธ์ของการพัฒนา และผลการยำไปใช้จริง โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ผลการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับ การเขียนโปรแกรม

ลักษณะการพัฒนาและเครื่องมือที่ใช้ รวมไปถึงผลลัพธ์ของการ พัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียน โปรแกรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

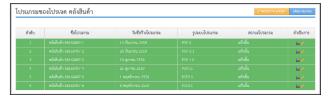
ลักษณะ/เครื่องมือ	ผลการดำเนินงาน
รูปแบบการพัฒนา	Web-base application
ภาษา	PHP 5.6
ฐานข้อมูล	MySQL 14.14
ระบบปฏิบัติการ	Debian 8.6

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่ามีการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการ ปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมในรูปแบบของ Webbase application โดยมีภาษาที่ใช้ในการพัฒนาคือ ภาษา PHP เวอร์ชัน 5.4 ฐานข้อมูลที่ใช้คือ MySQL เวอร์ชัน 5.5 และทำการ พัฒนาซอฟต์แวร์ ๆ บนระบบปฏิบัติการ Debian เวอร์ชัน 8.6



รูปที่ 3 หน้าจอหลักการจัดการโครงงาน

รูปที่ 3 หน้าจอหลักการจัดการโครงงาน แสดงตัวอย่างข้อมูล โครงงานของนักพัฒนาซอฟต์แวร์



รูปที่ 4 หน้าจอหลักการจัดการโปรแกรม

รูปที่ 4 หน้าจอหลักการจัดการโปรแกรม แสดงข้อมูลโปรแกรมที่ นักพัฒนาซอฟต์แวร์ที่จำดำเนินการพัฒนาทั้งหมดที่ได้สร้างไว้ใน โครงงาน



รูปที่ 5 หน้าจอสำหรับการบันทึกข้อมูลการพัฒนาซอฟต์แวร์

รูปที่ 5 จะแสดงรายละเอียดของข้อมูลในการพัฒนาซอฟต์แวร์ ได้แก่ ตารางบันทึกเวลา ตารางข้อผิดพลาด เครื่องมือ PSP



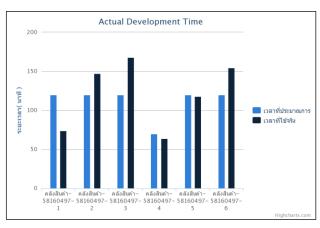
รูปที่ 6 หน้าจอแสดงการจัดการแสดงผลรายงาน

รูปที่ 6 จะแสดงรายงานผลการพัฒนาซอฟต์แวร์ ได้แก่ อัตรา เวลาที่ใช้พัฒนาในแต่ละเฟส ความแม่ยำในการประมาณการ เวลา เวลาประมาณการ เวลาที่ใช้จริง ขนาดของโปรแกรม

4.2 ผลการนำซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการ เขียนโปรแกรมไปใช้จริง

การนำซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียน โปรแกรมไปใช้ ได้มีการดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ สารสนเทศให้นิสิตสาขาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ชั้นปีที่ 2 ตัวแทนผู้ เข้าอบรมเป็นนิสิต และคณาจารย์จำนวนมากกว่า 80 ท่าน โดย ได้ทำการประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม ที่มีต่อการใช้ งานและประสิทธิภาพของซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเอง เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม และผลสรุปจากตัวชี้วัดทั้งหมดอยู่ใน เกณฑ์ ดี (4.2/5)

นอกจากนั้นยังมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลของนิสิต ตัวอย่างในเรื่องของการประมาณการเวลาในการพัฒนา ซอฟต์แวร์ดังรูปที่ 7



รูปที่ 7 กราฟแสดงภาพรวมเรื่องของเวลา

รูปที่ 7 จะแสดงให้เห็นถึงเวลาในการประมาณการที่จะพัฒนา ซอฟต์แวร์กับเวลาที่ใช้จริงในการพัฒนาซอฟต์แวร์

5. สรุปผลการเนินโครงงาน

ผลการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการ เขียนโปรแกรม ได้นำไปใช้ในการเรียนการสอนของคณะ วิทยาการสารสนเทศ สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ในรายวิชา กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์เชิงบุคคล ชั้นปีที่ 2 เห็นได้ชัดว่า ซอฟต์แวร์ ๆ ได้เข้ามาช่วยในการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลของ รายวิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์เชิงบุคคล เพื่อนำข้อมูลไป ประมวลผลออกเป็นรายงาน เพื่อนำมาวิเคราะห์สำหรับการ พัฒนาตนเอง โดยการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการปรับปรุงตนเอง เกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม ได้เริ่มต้นพัฒนาโดยเป็นส่วนหนึ่ง ของรายวิชา กระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์เชิงกลุ่มงาน (Team Software Development Process) และได้พัฒนาต่อยอดใน รายวิชาการการบริหารโครงการซอฟต์แวร์ (Software Proiect Management) ซึ่งในอนาคตของการพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อการ ปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม จะมีการปรับปรุง ประสิทธิภาพในการทำงาน ได้แก่ การนับบรรทัดของโปรแกรมที่ พัฒนาได้หลากหลายภาษามากยิ่งขึ้น และในส่วนของการติดตาม สมรรถนะการพัฒนาซอฟต์แวร์ในภาพรวมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ในท้ายที่สุดนี้ขอขอบพระคุณทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการจัดทำโครงงานในครั้งนี้ อันได้แก่ ทีมพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อ การปรับปรุงตนเองเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม นักวิชาการ คอมพิวเตอร์ห้องปฏิบัติการวิจัยวิศวกรรมระบบสารสนเทศ (Information System Engineering Research Laboratory :ISERL) เขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ภาคตะวันออก (Eastern Software Park : ESWP) และคณาจารย์ สาขาวิชาวิศวกรรม ซอฟต์แวร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

[1] Codelgniter คือ. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2560, จาก http://www.codeigniter.in.th/

[2] Humphrey, Watts S. PSP: A Self-Improvement Process for Software Engineers. Boston, MA: Addison-Wesley. Publishers, 2005

[3] Life Long Learning คือ. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2560, จาก http://www.thailibrary.in.th/2015/04/01/lifelong-learning/